

A modern pumi születése

Ez az írás két élő és a történet számára fontos szerepet betöltő személlyel készült interjúk alapján íródott. Mindketten aktív szereplői voltak a negyven évvel ezelőtti történetnek. Egyikőjük Katona Viktorné, Bene Zsuzsa néni, a Mocskos kennel tulajdonosa, a másik riportalany pedig dr. Balássy Zoltán nemzetközi küllembíró, akkor a Magyar Pásztorkutya fajtaszakosztály elnöke.

A történetet kezdjük 1957-ben, amikor Balássy Zoltánt az MKOE (Magyar Kutyatenyésztők Országos Egyesülete) Magyar (ti. Pásztorkutya Szakosztály) elnökségére 1957-ben kértek fel. Miután az akkori szakosztályelnök, Dr. Abonyi Lajos nem tudott mit kezdeni a szakosztályon belül kialakult személyi ellentétekkel – mondja Balássy professzor. Tulajdonképpen Puy Aladár, Dr. Abonyi Lajos, és Straskraba László beszélt rá, Dr. Répássy Ervinné Simon Kata javaslatára a tisztség elfogadására, elsősorban a szakosztályi élet zavartalanságának visszaállítására. Az csak később derült ki, hogy egyes a szakosztályhoz tartozó fajták tenyésztésének irányításában is részt kell vennem, szóval a szerepem nem a díszpintyé. Egy-két év múlva a Magyar Pásztorkutyák Szakosztálya szakmailag indokolhatóan szét is hasadt Puli-Pumi, Komondor és Kuvasz Szakosztályra és én a Kuvasz Szakosztálynak lettem az elnöke.

Végig gondolva a feladatot, a szakosztályi élet rendbetételéhez azt tartottam szükségesnek, hogy az összejövetelek érjenek élményben annyit, mint egy közepes mozifilm nézése. Ha ér annyit, akkor a kutyás lelkesedés a szakosztályi összejövetelre, ha nem, akkor a moziba viszi a tagságot. Ehhez elsősorban a szakmai érdeklődést kielégítő és a szakmai ismereteket növelő szakértői előadások kellenek, és meg kell akadályozni a személyeskedő szócséplést. Nagyobb fejtörést okozott a kuvasz-probléma. Ennek megoldására egy rekonstrukciós programot dolgoztam ki, amit Dr. Ócsag Imrének egy kötetlen beszélgetés alkalmával vázoltam. Ő azon a véleményen volt, hogy egy gépészmérnök képtelen egy ilyen programnak a levezetésére, mert az állattenyésztéshez valami veleszületett hatodik érzékre van szükség (mutatta az ujjait). Erre válaszoltam neki én, hogy nem a születés adja az érzéket, hanem a megszerzett ismeretek és a tapasztalat, vagyis a szakmát egyszerűen meg kell tanulni, és csinálni.

Így aztán áttanulmányoztam állat-anatómiai, állattenyésztési, biológiai könyveket és bevettem magamat a kuvasz történetének a feltárásába. Ehhez sokan segítettek, Dr. Répássy Ervinné, igen segítőkész volt Abonyi Lajos bácsi, Raitsits Emil asszisztense. Orlay Ilona, aki Raitsits Emil titkárnője volt, biztosította számomra a korabeli írásokhoz való hozzáférést. Aztán ott volt Márki Iván állatorvos is, Raitsits munkatársa, aki aztán Debrecenbe került, de rendszeresen folytattam vele megbeszéléseket a kiállításokon. Talán a legfontosabb iránymutatást Dr. Bajza Jenőtől kaptam, aki felhívta a figyelmemet arra, hogy nem lehet eltekinteni az összes magyar kutyafajta rekonstrukciójától sem. Ez a Széchenyi könyvtárban való búvárkodásaim során is kiderült. Mindazonáltal sohasem állítottam, hogy az állattenyésztést jobban megtanultam, mint egy állattenyésztő, de a magyar pásztorkutyák előéletéről és történetéről bizonytalán több régi adatot gyűjtöttem össze, mint mások. Talán meg kell emlékezni a hamburgi Dr. Erna Mohr zoológusról, aki igen sok szakmai segítséget nyújtott nekem és megismertetett a német Klub für Ungarische Hirtenhunde tenyésztőivel,

akik előtt kifejtettem a véleményemet. Az olasz Fiorone Fioroni a könyvébe (Le rasse canine) kért tőlem szakmai adatokat, és több cikket írtam a magyar kutyákról az amerikai kutyás kiadványokba.

Professzor úr készített egy standardot is a Pumiról? – kérdezem. Nemcsak a pumiról, hanem az összes magyar kutyafajtáról, szólt a válasz. Eredetileg szabványt kellett írnom Puy Aladár, aki akkor a MEOE elnöke volt, felkérésére. A pumi standard 1962-ben történt összeállításához természetesen figyelembe vettem a fellelhető írásos emlékeket és a kynológusok szóban közölt véleményét. Kovásznay nyomán Buzzi az 1899-es szegedi kiállításon megállapította, hogy van felálló fülű és lógó fülű puli. Méhely az általa szerkesztett és 1902-ben megjelent magyar Brehm: Az állatok világa c. művében lábjegyzetben megemlíttette a pulinál valamivel nagyobb pumi kutyát, amelyik a Dunántúlon a juhászokkal, (és a kanászokkal) jár. Már az 1910-es években Raitsits megkísérelte szétválasztani a lógófülű pulit és az álló illetve lebicakló fülű pulit, amelyet ő puminak nevezett el. A pumi fajtanév tehát Raitsits vezette be egy jövendőbeni, a kevert puliállományból kitenyészendő fajtára, és a kitenyésztését is megindította. A próbálkozások azonban mindig a pulira ütöttek vissza. A puliból nem sikerült egyelőre az elképzelt intermediár magyar terriert kitenyészteni. Nem lett népszerű kutya, tenyésztője is alig volt, bár a MEOE (Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete) 1932-ben elkészítette és az FCI-nek (Federation Cynologique Internationale) 1933-ban benyújtotta a „Puli és Pumi” standardet, a Raitsits-utód MKTE (Magyarfajta Kutyákat Tenyésztők Egyesülete), pedig 1935-ben fogadta el a pumi Abonyi-Anghi-Müller-féle standardját és 1936-ban az UCI-nak (Union Canine Internationaler) be is nyújtotta. Aztán a UCI Európában elgyengült, miközben az FCI megerősödött. Nálunk pedig 1961-ben a politikai helyzet alakult úgy, hogy lehetőség nyílt az FCI-vel 1948-ban megszakadt kapcsolatot újra felvenni. Ehhez készítettem el a tíz magyar fajtára a standard kötetet*. A rekonstrukciós programhoz tartozott a teendők meghatározása és ehhez ismerni kellett a programba bevont állomány múltját, jelenét. Ez pedig csak a szükséges kynológiai, a pásztorkutyák esetében pedig még az ethnografiai háttér ismerete is, vagyis ennek a megszerzése is szükséges volt. A reálisan elérhető célt kijelölő standard összeállítása csak ezek birtokában volt lehetséges.

1. ábra Egy az ideálshoz közelálló pumi képe, melyet az 1960-ban tett országjárása során készített Balássy Zoltán. Ócsag Imre „Puli vagy pumi” című cikkében publikálta ezt a képet.

A Dr. Ócsag Imrével egyeztetett program fontos része volt az országban található állomány felmérése annak érdekében, hogy megállapíthassuk, honnan kell a tenyésztésnek kiindulni és eldönthessük, mi is a legfontosabb teendő. Ezért aztán 1960-ban nyakamba vettem az országot, és Straskraba Laci bácsival gyűjtöttem adatokat a fajták állományának alakulásáról. Nemcsak a kuvaszról, hanem a többi magyar fajtáról is. Meg kellett állapítani, hogy nagy feladat várt ránk abban, hogy stabilizáljuk a háború után fennmaradt egyedekből a fajtákat. Akkoriban csak a pulisok működtek jól (Nagy Sára, Dr. Bordács Imre, stb.), voltak jó pulik és az állomány is kellőképpen nagy volt. A komondornak a tenyésztők kezében lévő létszáma kicsiny volt, de voltak hozzáértő (Katsányi Zsigmond,

Deák Orbán, Boross Árpád) és lelkes (Eversék) tenyésztők. Viszont komoly bajok voltak a kuvasz állománnyal, amely igen erősen leromlott, bár volt néhány tenyésztő, aki erősen küzdött ez ellen (Kovács Antal, Straskraba László, stb). Mudi a sporttenyésztésben egyáltalán nem volt, és a mudiról való szakértői elképzelés is az 1936-os Fényes-Anghi próbálkozásnak

2. ábra Csillebérci Betyár (419/67) pumi kan képe, mely magánhordozza a puli jellegét. (A fényképet Balássy Zoltán készítette.)

a keverékeiben létező pumit és mudit is, mint a szakosztályhoz tartozó magyar pásztorkutya fajtákat. Az országjárásaim alapvetően a kuvasz állomány felmérésére irányult, bár nem mentem el vakon a talán pumit vagy mudit is sejtető keverékek mellett sem. Ennek során aztán kialakult bennem az érzés, hogy a pumi megjelenéséhez egy Lottó-főnyeremény megnyeréséhez való szerencse szükséges, és azt senki sem bírja erszénnyel kikényszeríteni.

Balássy Zoltánnak ezt a meglepő és határozott véleményét látszik alátámasztani Ócsag Imre egyik Puli-pumi szakosztályi elnökként 1971-ben íródott körlevele, melynek részletét idézem: „A pumi tenyésztésünkre még reá nyomja bélyegét a kitenyésztetlenség. E fajta esetében még nem történt meg az az egyöntetűvé tétel, amely a pulinál 1910 és 1960 között lejátszódott. De ugyanakkor azt sem szabad elhallgatni, hogy a pumi ma is a pásztorok kezén van a nyáj, a konda mellett. Olyan pumi szelekciós lehetőséggel rendelkezünk, amely nagy reményekre jogosít. A fajta olyan tanulékony, olyan élénk és olyan modern megjelenésű, hogy szervezett tenyésztéssel világhírességet csinálhatunk belőle is.”

A puli jelleg az 1950-60-as évi kis pumi állományban mindig jelen volt – folytatja Balássy Zoltán. A standard összeállításánál nem is a lebecsülő fülű pulit, hanem inkább országjáró útjaimon némely juhásznál látott kutya emlékképét vettem figyelembe, függetlenül attól, hogy a pumi létrejöttét milyen kutyaajták keveredéséből gondolták magyarázni. A kevés tenyésztő és a kis érdeklődés miatt nem volt várható, hogy sikerül a rögzítéshez feltétlenül szükséges alappopulációt belátható időn belül létrehozni.

Az hiszem, egyedül Katona Viktor és felesége, Bene Zsuzsa bízott a pumi megszületésében – folytatta Balássy Zoltán. Ők olyan, általuk puminak nevezett keverék kutyaikat tartottak, amelyekből előbb gondoltam valami mudifélének a megszületését, mint a várva várt pumiét. De próbálkozásukat siker koronázta. A kedves, de ronda keverékkutyákból kiharadt 1971-ben az első pumi alom, amelyet ősszel, Budapesten, a Lövőház-utcai tenyészszemlén meglátva, azt hiszem, valóban felkiáltottam: Megvan végre a pumi, vagy ahhoz hasonlót. Megvolt a pumi kitenyésztésének az alapja. A továbbiak már a pumitenyésztők és a Pumi Szakosztály dolga volt, és elsősorban Katonáék tették meg az alap-populáció létrehozásához szükséges további tenyésztői munkát.

Ócsag Imre a Pumitenyésztésünk helyzete című levelében, 1971-ben ezt írja: „A legutóbbi kiállításainkon azonban már feltűntek olyan kifogástalan formát mutató egyedek, amelyek arra a reményre jogosítanak, hogy az elkövetkező néhány év alatt a pumi külső formáját egyöntetűvé lehet tenni.”

3. ábra A híres testvérpárról, Mocskos Angyalról és Mocskos Ancsáról készített színes diakép mely most kerül publikálásra először. (Köszönettel Dr. Balássy Zoltántól)

Ezt követően mi volt az Ön szerepe a modern pumi kialakításában – kérdezem Dr. Balássy Zoltánt? Én ezután már közvetlenül nem avatkoztam be a tenyésztésbe, kiállításokon követtem a fajta alakulását, és örömmel konstatáltam, hogy rendben mennek a dolgok. Szakmailag a Katonáék kennelében folyó munkát Ócsag Imre követte figyelemmel, és az Ő tanácsait vették figyelembe a tenyésztő munkában.

Úgyhogy én a pumi kialakításában a későbbiekben nem vettem részt, miután ez az Ócsag Imre vezette Pumi Szakosztály működési területe volt. Bár mindig megmondtam, megírtam az átgondolt véleményemet, ha kérdeztek. Egy ideig a Hungária Pumi Klub és Langerék is tartották velem a szakmai kapcsolatot. Röviden annyit mondhatok, hogy a pumi külleme később változott, a szikárabb, terrierre emlékeztető, merev szőrű külső helyett, inkább a mackósabb megjelenésű, puhább szőrű változatot kezdték megkedvelni, ami a skandináv országokban még praktikus is. A problémát az okozta, amikor mindenféle megjelenő szőrszínt elkezdtek elfogadni. Én csak a szürkét engedném meg, a fekete könnyen mudira üthet vissza, a barna meg akár mire. A foltosak pedig különösen veszélyesek lehetnek, mégha külsőleg tetszetősek is.

Katonáékkal tartott professzor úr személyes kapcsolatot? Katona Viktorékat – már nem tudom megmondani mióta - ismertem. Voltam náluk Budán, Nagymaroson is, láttam a kutyáikat, amelyek egyáltalán nem látszottak puminak, inkább valamilyen nyurga, útszéli kajla fülű keveréknek. Valószínűleg azok is voltak, csak Katonáék látták azokat rózsaszínű szemüvegen át puminak. Én igyekeztem udvariasnak lenni, elvégre nem voltam bírálattal megbízva. Mégis ezekből hasadt ki a pumi. Óriási szerencse volt. Anélkül tán ötven évig is várni kellett volna, tömérdek pénzt beleölve a véletlenszerű vak szaporításba.

A történeteket Katona Viktorné Zsuzsa néni a következőképpen idézi fel: Kiterjedt társasági kapcsolataink révén egy jugoszláviai politikus barátunk 1968-ban megkért arra, hogy szerezzünk neki egy pulit, hiszen a Belgrádba akkreditált magyar nagykövetnek, Marjai Józsefnek is pulija volt, s ez a fajta akkorra már meglehetősen divatosá vált a világban. A kérésre megindult a keresés. Nem tudtunk mi MEOE-ről, nem ismertünk mi pulitenyésztőket de férjem, iskolai könyvtárakat látogatván emlékezett arra, hogy Tiszalökön, egy régi kastélyban van egy középiskola, ahol az igazgatónak az a "hobbija", hogy az állatokat és a kutyákat megszerettesse a gyerekekkel. S ennek érdekében az iskola számos állatot gyűjtött össze a kastély nagy kertjében. Férjem lement tehát oda egy kiskutyáért, és lettél életem egy kis fekete szőrcsomót: Bogácsot. Örültünk, hogy sikerült a kérést teljesítenünk, de politikus barátunk felesége, Rehákné Rózsa újságíró - aki nálunk jobban értett a kutyákhoz - így kiáltott fel: "De hiszen ez nem is puli hanem pumi!" Pumi? Így hát a pumival pedig mit csináljunk? ...

4. ábra Minthogy Kócosról nincs fényképünk, ezért az ő szülőpárjait mutatjuk be, Mókát (balra) és Bogáncstól.

Később elhoztuk a tiszalöki iskola állatkertjéből a másik két kutyát is, Mocskost és Tücsköt. Közülük kettőt - mivel erősen a pumi fajta jellegzetességeit viselték magukon - "B" törzskönyveztettük és elkezdtük velük a pumi tenyésztői munkát. Kennelünk nevét pedig annak a hortobágyi pásztornak köszönhetjük, akinél az alapító szuka született és aki a Mocskos nevet adta neki. Mi pedig hozzátettük a Móka nevet, így lett az alapító szuka neve Mocskos Móka. Móka törzskönyveztetése nem volt egyszerű feladat, ugyanis nem akarták pumi fajtának elfogadni az akkori bírók. Ekkor 1969-et írunk, amikor december 7-én megszületett a két tiszalöki kutyától, Bogáncstól és Mocskos

Mókától egy alom, amely alomból két kiskutya a későbbiekben fontos szerepet töltött be a modern pumi kialakításában. Ők Mocskos Kócos szuka és Mocskos Boxos kan. Kócos az apjára ütött, ezért is nem véletlen, hogy nem akarták pumiként törzskönyvezeni.

Zsuzsa néni úgy emlékszik vissza, hogy akkor nem volt más aktív pumi tenyészet, mint a Váradi házaspár Kutyavári kennele. Férje, Katona Viktor a Kutyavári kennelben

5. ábra Az első International Champion pumi, Mocskos Angyal (Ezt a képet eddig még nem publikálták. Köszönet Katona Viktorénak.)

keresett fedező kant Kócoshoz. Végül külleme alapján kiválasztott egy kant, Kutyavári Emir Bitangot, akit megfelelőnek talált Kócos párjául. A Váradi házaspár ugyan próbálta Viktort lebeszélni arról a kanról, de Viktor hajthatatlan volt. Meg kell jegyezni, hogy papírforma szerint Váradiéknak igazuk volt, mert ez a kan két kiállításon is csak nagyon jó minősítést szerzett, amivel nem lehetett tenyészteni. A Váradi házaspár olyannyira értelmetlennek tartotta ezt a párosítást, hogy lemondtak a fedeztetésért járó pénzről (pedig nem voltak gazdagok), és a fedeztetési

kiskutyára sem tartottak igényt. Ennek ellenére megtörtént a párosítás, és 1971. július 17-én megszületett a sorsfordító alom: Ancsa, Angyal, Apró, a szukák és a két kan Átok és Avar. Az alom fejlődött, és hét hetes korukban Ócsag Imre (a Gödöllői Egyetem Állattenyésztési professzora, nemzetközileg elismert kinológus) ment az akkor még szokásban lévő alomellenőrzésre. Az alom megtekintése után Ócsag professzor elismerően nyilatkozott a kiskutyákról, és Katona Viktor kérésére, a Kutyavári Emir apának visszamenőlegesen két fedeztetés erejéig feltételes engedélyt adott. Ez mutatja, hogy Ócsag Imre már ekkor nagy reményeket fűzött az alomhoz, mert még tavasszal a Puli-pumi Országos Szakosztály elnökeként a következő körlevelet adja ki: "Nyomatékosan felhívjuk a puli és pumi tulajdonosok figyelmét, hogy 1971. január 1.-től Nagybudapest területén csak azok a kölykök kaphatnak törzskönyvi előjegyzést, amelyeknek mind az apjuk, mind az anyjuk vagy kiállításon vagy tenyészszemlén olyan minősítést kapott, amely a tenyésztésüket lehetővé teszi." Vagyis ezzel a néhány hónapja meghozott szigorítással szemben adott felmentést az alom apja számára.

A kölyköket, anyjukkal együtt az alom 3 hónapos korában tenyészszemlére vitték a Marcibányi térre. Ott találkozott Balássy Zoltán nemzetközi küllembíró először az alommal, és tüzetes vizsgálatot követően felkiáltott: "Megvan az igazi pumi!" Balássy Zoltán megtalálta végre, azt a genetikailag is stabilnak tűnő küllemet, amit addig keresett, és olvasmányai, a

6. ábra Mocskos Ancsáról Hudecz József készítette fénykép

korábbi leírások alapján, valamint a kor nagynevű kinológusaival történt hosszas beszélgetések alapján kialakult képnek leginkább megfelelt. Ekkor még nem volt a kiskutyáknak törzskönyvük, de már semmi nem állíthatta meg a tetszetős küllemű, új típusú pumi diadalmenetét. Ócsag professzor kiküldte az ekkor már nemzetközi hírű állatfotóst, Hudecz Józsefet, aki puli sorozatáért előzőleg svájcban díjat nyert, hogy örökítse meg az almot. Az alom kiskutyái mind ellenőrzött helyre kerültek és a tulajdonosokkal Katonáék szorosra fűzték a kapcsolatot. Két kölyköt megtartottak, Ancsát és Angyalt, és őket vitték kiállításokra. A CACIB cím megszerzése után készítette róluk Balássy Zoltán a világszerte ismert fotókat. Ők lettek a pumi fajta első Nemzetközi Championjai, előbb Angyal, majd pedig Anca. Ócsag professzor számos írásában hivatkozott rájuk, és méreteiket vette alapul a pumi standard megírásakor is. Kutyavári Emír és Mocskos Móka ismételt párosítása a két fedezettetés ideiglenes engedélye ellenére sajnos nem következett be, mert időközben a kan rossz gazdákhöz került, és már nem volt képes legyengült állapota miatt Mókát befedezni. Ezért a Mocskos B alom a Kutyavári Emír apjától, Csillebérci Gazsi Roccótól született. Ezt a B almot Ócsag professzor még jobbnak tartotta, mivel homogénebb benyomást keltettek. Katonáék szerint ez az alom az A-alommal szemben egy dúsabb szőrtípust hozott. Kócos almot hozott még a szintén Muki vonalú Kutyavári Andristól, valamint Csillebérci Gazsi Roccó Mocskos Mókától való fiától, Mocskos Brácsástól. A vonal gyorsan gyarapodott, ezért a második emeleti lakásból egy tágasabb helyre költöztek Katonáék, akik a tenyésztés miatt még kétszer költöztek tovább, hogy a gyarapodó állomány igényének megfelelő környezetet tudjanak biztosítani. Az ABC-ben 1974-re elérték a H betűs almot. A Katona házaspár a sikereken felbuzdulva, nagy energiával készült az Innsbruckban 1976-ban megrendezett Világkiállításra. Négy kutyával jelentek meg Fáni, Hebrencs, Kópé és Dugó-Dani. Nagy volt a feszültség, mert a bírálatok nagyon

7. ábra Az innsbrucki Világkiállítás tenyészcsoportban díjazott négyből három pumi képe. Balról jobbra: Dani, Hebrencs és Fáni (Először publikált kép)

elhúzódtak, és a tenyészcsoport bírálatára szervezői közbenjárásra is éppen csak “beestek”. A feszültség, mint tudjuk ráragad a kutyákra is, ráadásul kettő közülük nem is a házaspár tulajdonában volt, ennek ellenére elnyerték a tenyészcsoportban az igen megtisztelő második helyet. Ez olyan jelentős eredmény volt, hogy Ócsag Imre, az akkori Puli-pumi Országos Szakosztály elnöke a szakosztály gyűlésén hangsúlyozta, hogy ezután a cím után a pumi fajta a nemzetközi érdeklődés középpontjába olyannyira bekerült, hogy jelentős exportra kell felkészülni. Ekkor már volt azért a finneknel és a németeknél is pumi – de az már egy másik történet.

És végül idézzük ide Ócsag professzor az A kutya 1976 évi számában “A pumi legújabbkori történetéből”, címen megjelent írásából egy részletet. Személyében hiteles

szemtanú beszámolóját kaphatjuk a Mocskos kennelben folyó munkáról, és annak nemcsak napfényes oldaláról:

“A legjobb tenyészetek közül is az élen áll a Katona házaspár “Mocskos” kennelje. Nagyon jól emlékszem arra a meghívásos látogatásra, amelyet 1970-ben, ennek a kennelnek a bölcsőjénél tettem. Egy társasház második emeletén élt a “nagy család”. Sok megbeszélésünk, vitánk volt a tulajdonossal: mi a kívánatos külső; mit nem szabad tenni, hogy a pumi értelmessége, munkakészsége megmaradjon; hogyan lehet úgy tenyészteni, hogy minden felnövekvő egyede azonos jellegű legyen és magán viselje a pumi standardját.

A leghatásosabb, amelyet Katonáék a “legkínosabban”, de megvalósítottak: a nemzedékváltás sürgetése volt. A “szívhez nőtt” kutyák között volt olyan, amely semmi képpen sem adhatott utódokat, mert csak rontott volna az állományon. Viszont meg sem akartak tőle válni, mert szinte “családtaggá” lett. Ezeket éveken át cipelték, mint teherterelt. Bizony volt olyan is, amelyik természetes körülmények között kopott ki az állományból. Végül kitűntek azok a szukák, amelyek a legjobb típusú utódokat adták. Ezután a saját és a különböző tenyésztőknél található kanok kikísérletezése folyt. Az almokból azokat az egyedeket tartották meg utánpótlásra, amelyek a fajta standardot a legjobban megközelítették.

A megálmodott jelleg érdekében éveken át folyt a tenyésztés, s azokban az években sem erkölcsi, sem anyagi elismerés nem volt, csak a remény. Volt olyan kiállítási szereplés is, amikor bizony fiaskót hoztak a kiállított példányok. Sok csínját-bínját megtanulták a tenyésztésnek, a kiállításnak, s az eredmények lassan mutatkozni kezdtek.

Hosszú lenne leírni az első “kitűnő”-től a CACIB-ig vezető utat – nem is ez a célunk. A tenyészet hétszer “Tenyészcsoporthoz vezető” is lett. Jelenleg a tenyésztésben levő két szukájuk és egy kanjuk 1974-ben, illetve 1975-ben megkapta a “Nemzetközi Champion” címet. A tulajdonos pedig “Ezüstkoszorús mestertenyésztő”. Katonáék a legjobb utódokkal siettették a nemzedékváltást. Így nemzedékről-nemzedékre javult a tenyészanyaguk. A legjobb kölykök a hazai tenyésztést szolgálták és nem az exportot. (Ma már juthat belőlük külföldre is.) A kutyák élelmiszerét pedig olyan szinten tudták tartani, hogy az egyedek genetikai adottsága teljes mértékben kifejlődhetett.”

Mi az ami a mai tenyésztők számára tanulságos ebből a siker történetéből? Mindenek előtt az, hogy az ilyen sok nehézség és számtalan próbálkozás, megannyi kudarc után megszületett fajtát a legnagyobb alázattal és hozzáértéssel kell fenntartani. Rapszódikusan változó tenyésztési koncepcióknak itt nincs semmi helye. Az is tisztán látható a fenti példából, hogy az ilyen, szívet megdobogtató nagy siker eléréséhez több tényező együttes megléte szükséges: Kell a szakértelem, gondolok Ócsag és Balássy professzorok szakmai felkészültségére, kell az igen jó és kifinomult érzék, mellyel Katona Viktor volt megáldva – ez már nem tanulható, de a saját kiskutyáinkkal szembeni szigorú és részlelhajlás mentes elbírálás igen – és amiről nem tehetünk, hogy ránk ragyogjon a szerencse. Valószínű a szerencse csillaga sokkal gyakrabban ragyog ránk, mint gondolnánk, de aki nincs rá felkészülve, hogy kiérdemelje, amellet elhalványodik.

8. ábra Katona Viktor bejegyzése Mókáról, a „csodakutyáról”. Ha tovább olvassuk a szöveget, benyomást kapunk Viktor humoráról: „Kezves, szép volt, de olyan csúnya a fajtaigényhez képest, hogy ha Pesten volt kiállítás, őt Budára kellett vinni.”

Katona Viktorné, Zsuzsa néni újra lapozva az elsárgult dokumentumokat, Mocskos Kócosnál talált egy bejegyzést, amit férje Viktor írt be: “Ő volt a csodakutya”. Amikor Viktor a Kócos történetét magában felidézte, biztosan eszébe jutott Kincsem, a veretlen csodakanca története, akit yearlingként nem vásároltak meg, akiben a visszamaradt növekedésű telivérben csakis Blaskovics Ernő bízott. Katona Viktor is jól tette, hogy minden bizalmát Mocskos Mókába és Kutjavári Emírbe helyezte, akiket senki más nem nézett semmibe, mert így tudta beírni a pumit, Kincsemhez hasonlóan, a magyar állattenyésztés sikertörténetébe.